دوپینگ فوری شب امتحان

درس اول: تاریخ ادبیات قرن‌های دوازدهم و سیزدهم

انقراض صفویه تا آغاز سلطنت فتحعلی شاه
(افشاریه، زندیه و ابتدای قاجار)

- نبود رشد و شکوفایی قابل توجه در تاریخ ادبیات ایران
- شاعران علی‌رغم روی گرداندن از سبک هندی، همچنان متأثر از سبک هندی و مکتب وقوع هستند.
- مشتاق اصفهانی در زمان نادرشاه و کریم خان زند: انجمن ادبی اصفهان

دورهٔ قاجاریه

- رونق بازگشت به شیوهٔ گذشتگان
- عبدالوهاب نشاط: انجمن ادبی نشاط
- فتحعلی شاه: انجمن ادبی خاقان - تهران
- هدف: رهایی بخشیدن شعر فارسی از انحطاط اواخر دورهٔ صفوی و دوره‌های بعد از آن
- وسیله: تقلید آثار پیشینیان ← پیدایش سبک بازگشت
- سبک بازگشت: حد واسط سبک هندی و سبک دورهٔ بیداری

عوامل ایجاد نهضت بازگشت ادبی

- تاراج کتابخانهٔ اصفهان ← دسترسی مردم به کتاب‌ها ← برقراری ارتباط مجدد اهل ذوق با ادب کهن
- توجه به ادبیات در دربار قاجاریه
  رونق بازار شاعری و مدح شاهان
- شکست ایران از روسیهٔ تزاری ← تضعیف جامعه

@DaneshSad

دوپینگ فوری شب امتحان

شاعران سبک بازگشت که بودند و چه کردند؟

فقر فرهنگی جامعه + سستی حاکم بر ادبیات ← پیروی از اسلوب‌های کهن (سبک‌های خراسانی و عراقی)

- از معروف‌ترین شعرا: هاتف اصفهانی

نجات زبان شعر از سستی به‌وجودآمده در اواخر سبک هندی

قصیده‌سرایان (پیروان سبک شاعران خراسانی و عهد سلجوقی)

- فتحعلی‌خان صبای کاشانی
- سروش اصفهانی
- قاآنی شیرازی

غزل‌سرایان (پیروان شعرای سبک عراقی مثل سعدی و حافظ)

- نشاط اصفهانی
- فروغی بسطامی
- مجمر اصفهانی

@DaneshSad

◀ از بازگشت ادبی تا بیداری:

اواسط دورهٔ قاجار:

- انتقاد از شعر دورهٔ بازگشت در پی جست‌وجو دربارهٔ علل شکست و عقب‌افتادگی ایران
- موضوعات جدید در ادبیات
- ورود لغات و اصطلاحات **غربی** به شعر
- آمدن شعر به میان **مردم**
- توجه شاعران به **محتوا بیش از صور خیال** و جنبه‌های شاعرانه
- عوامل تحولات این دوره که به حرکت ضداستبداد و ضداستعمار مشروطه منجر شد:

صدور فرمان مشروطیت با امضای مظفرالدین شاه در ۱۳۲۴ هـ.ق.

سفرهای شاهان قاجار به فرنگ ← آشنایی با تحولات جهانی

تأثیرات تحصیل‌کردگان و **روشن‌فکران**

تحولات سیاسی و اجتماعی در ایران و جهان

- عوامل بیداری جامعه:

جنگ‌های نافرجام ایران و روس

توجه مردم به واقعیت‌ها و امکانات فنی دنیای جدید

کوشش‌های عباس‌میرزا (ولیعهد فتحعلی شاه) در روی آوردن به دانش و فنون نوین

اعزام دانشجویان ایرانی به خارج از کشور

صنعت چاپ و روزنامه‌نویسی، ترجمه و نشر کتاب‌های غربی

تأسیس دارالفنون به فرمان امیرکبیر و آموزش دانش‌های نوین در آن

دوپینگ فوری شب امتحان

وضعیت عمومی زبان و ادبیات

نقد شرایط موجود توسط روشن‌فکران و شاعران آزادی‌خواه (← مخالفت دولت)

عبدالرحیم طالبوف	میرزا فتحعلی آخوندزاده	میرزا آقاخان کرمانی	نسیم شمال	ملک‌الشعرای بهار

به وجود آمدن ادبیات **بیداری** یا ادبیات **مشروطه**

گویای اوضاع سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی آن روزگار

با چه مفاهیمی شکل گرفت؟

مبارزه با استبداد و استعمار	قانون‌خواهی	وطن	آزادی

در جایگاه بعدی از چه مفاهیمی بحث می‌شد؟

حقوق زنان	نقد عقاید خرافی	نقد نابسامانی‌ها	پیکار با بیگانه و بیگانه‌خواهی	توجه به فراگیری علوم جدید	برانگیختن احساسات ملی	حقوق اجتماعی

وضعیت شعر:

برگزیدن زبان محاوره

انتقال مفاهیم جدید با زبان ساده	قابل فهم‌تر بودن	برقراری ارتباط با تودهٔ مردم

شکل‌گیری نهضت ساده‌نویسی

شعر از نظر شاعران و نویسندگان این دوره: بیان هنرمندانهٔ واقعیات، وسیله‌ای برای بهبود زندگی انتقال به مردم از طریق روزنامه‌ها و مطبوعات	نقد مظاهر استبداد و استعمار با زبان ادبی

تمرکز فعالیت‌های سیاسی و مطبوعاتی در پایتخت

رتبهٔ بعد از تهران (از لحاظ بازار سیاسی و مطبوعاتی): تبریز	حتی نسیم شمال که در رشت منتشر می‌شد در تهران بیشتر خواننده داشت.

وضعیت نثر:

روزنامه‌نگاری

ارتباط با اروپا ← ترجمه و ادبیات داستانی

تغییر مخاطب نوشته‌ها

سادگی و بی‌پیرایگی نثر

علامه دهخدا	زین‌العابدین مراغه‌ای	میرزا آقاخان کرمانی	عبدالرحیم طالبوف	ناصرالدین شاه قاجار	قائم مقام فراهانی

@DaneshSad

دوپینگ فوری شب امتحان

روزنامه نگاری

- روزنامه‌هایی که مسائل سیاسی - اجتماعی را با لحن انتقادی و طنزآمیز بیان می‌کردند:
  - صور اسرافیل - میرزا جهانگیرخان صور اسرافیل
  - نسیم شمال - سید اشرف‌الدین گیلانی
- نشریات ادبی
  - بهار - میرزا یوسف‌خان اعتصامی آشتیانی
  - دانشکده - ملک‌الشعرا بهار
  - نوبهار - ملک‌الشعرا بهار

داستان‌نویسی

- رمان‌نویسی در ادبیات کهن فارسی سابقه ندارد و محصول یک قرن گذشته است.
- آغاز رمان‌نویسی از طریق ترجمهٔ رمان‌های تاریخی غربی
- توجه به رمان‌های تاریخی ← علت‌ها:
  - باستان‌گرایی و روحیهٔ کاوشگرانه در هویت گذشته
  - سیاست‌های رایج در جامعه ← دردسر کمتر رمان تاریخی (در قیاس با رمان سیاسی یا روزنامه‌نویسی)
- رمان‌نویسان
  - شمس و طغرا - محمدباقر میرزا خسروی
  - شمس‌الدین و قمر - میرزا حسن‌خان بدیع
  - داستان باستان - میرزا حسن‌خان بدیع

نمایشنامه‌نویسی

- نوع ادبی جدید در ایران
- عامل رواج
  - رفت‌وآمد ایرانیان به اروپا در دورهٔ ناصرالدین شاه
- زبان
  - ساده و روان
  - بی‌تکلف
  - عوام‌فهم
- نویسندهٔ اولین نمایشنامه‌های فارسی
  - میرزا آقا تبریزی

ترجمه

- از عوامل مؤثر در رشد آگاهی و تحول اندیشهٔ ایرانیان
- آغاز با:
  - تأسیس چاپخانه در زمان فتحعلی شاه
- نمونهٔ مهم
  - سرگذشت حاجی‌بابای اصفهانی
    نویسنده: جیمز موریه
    مترجم: میرزا حبیب اصفهانی

تحقیقات ادبی و تاریخی

- در این دوره جاذبه‌ای نداشت. چرا؟
  - اشتغال اهل قلم به روزنامه‌نویسی و موضوعات دیگر
- اثر مهم
  - تاریخ بیداری ایرانیان - ناظم‌الاسلام کرمانی
    موضوع: تاریخ مشروطه

@DaneshSad